

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :		۶	موضوع :	اصول ۳
تاریخ :		۸۸/۳/۲۴	ساعت :	۸

نام کتاب: اصول الفقه، از ابتدای الشهرة تا پایان کتاب

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه، به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

۱. کدام گزینه صحیح نیست؟ ج ۱۶۴

أ. شهرة فتوائی موضوع بحث حجیت وعدم حجیت است ☐

ب. شهرة عملی جابر ضعف سند است ☐

ج. شهرة روائی و عملی جابر ضعف دلالتند ☒

د. شهرة روائی مرجح احد المتعارضین علی الآخر است ☐

۲. حجیة قیاس الأولیة عند المصنف لـ د ۲۰۲

أ. افادته الظن الشخصي ☐

ب. حکم العقل ☐

ج. الاستثناء من القیاس ☐

د. لكونه من الظواهر ☒

۳. ادلة حجیت امارات بر ادلة دو اصل عملی تخییر و استصحاب، أ ۲۲۴

أ. ورود دارند ☒

ب. حکومت دارند ☐

ج. به ترتیب، حکومت و ورود دارند ☐

د. مخصص آنها هستند ☐

۴. به نظر مرحوم مظفر، مرجحات منصوصه کدامند؟ ج ۲۲۵

أ. شهرة روائی و عملی - موافقة الكتاب - مخالفت العامة ☐

ب. شهرة روائی و عملی - صفات راوی - مخالفت العامة - موافقة الكتاب ☐

ج. شهرة روائی - موافقة الكتاب و السنة - مخالفت العامة ☒

د. احديث - صفات راوی - موافقة الكتاب - مخالفت العامة ☐

تشریحی:

* «إن أكثر ماتدلّ آلیه فی تعلیلها علی أنّ الاصابة بجهالة مانع عن تأثیر المقتضى لحجیة الخبر ولا تدلّ علی وجود المقتضى للحجیة فی کل شیء آخر حیث

لا یوجد فیہ المانع حتی تكون دالة علی حجیة مثل الشهرة المفقود فیها المانع». ۱۶۶

۱. عبارت فوق را توضیح دهید.

آیه نبأ با توجه بر تعلیل وجوب تبیین به فرار از برخورد با مردم از روی نادانی حداکثر دلالت می‌کند بر منع از تأثیر مقتضی حجیت خبر واحد که عبارت است از نفس إخبار ولی دیگر دلالت نمی‌کند بر وجود مقتضی حجیت در تمام آنچه که موجب برخورد با جهالت نباشد. پس دلالتی بر حجیت مانند شهرت که موجب برخورد با جهالت نباشد، ندارد.

۲. معیار حجیت هر یک از سیره عقلاء و متشرعه چیست؟ این معیار در سیره عقلا با چه شرائطی قابل احراز است؟ ۱۷۲

ملاک حجیت سیره عقلاء عبارت است از کشف یقینی از امضاء و موافقت شارع و ملاک حجیت سیره متشرعه آن است که سیره متشرعه نوعی اجماع است.

با توجه به این که سیره عقلا بر سه قسم است شرایط آن مختلف است: أ. مواردی که مانعی از اتحاد مسلک عقلا و مسلک شارع درکار نیست که در این مورد عدم الردع من الشارع کافی است. ب. مواردی که مانعی از اتحاد مسلک عقلا و مسلک شارع درکار است و جریان سیره عقلائی در عمل به آن موارد در امور شرعی معلوم است که در این مورد هم عدم ثبوت ردع شارع کافی است. ج. مواردی که مانعی از اتحاد مسلک عقلا و شارع درکار باشد و جریان سیره عقلائی در عمل به آن موارد در امور شرعی معلوم نباشد که در این مورد باید دلیل خاص و قطعی بر رضایت شارع و موافقت او اقامه شده باشد.

۳. فرق تخصص با حکومت، على نحو التضييق را بيان كنيد. ۲۲۲

الفرق بينهما في كيفية الإخراج فإنه في التخصيص إخراج حقيقي مع بقاء الظهور الذاتي للعموم في شموله وفي الحكومة إخراج تنزيلي على وجه لا يبقى ظهور ذاتي للعموم في الشمول.

۴. دو اصطلاح مرجح جهتي و صدورى را با مثال توضيح دهيد. ۲۵۶

ومعنى مرجع الصدورى أن المرجح هو كون صدور أحد الخبرين أقرب من صدور الآخر كموافقة المشهور وصفات لاروى والمرجح الجهتي أن المرجح يجعل جهة صدور الخبر كأن يكون لجهة بيان الحكم الواقعي أو خلاقه لتقية أو غيرها مثل كون الخبر مخالفاً للعامة.

* «انه لا قاعدة هناك تقتضى تقديم احد المرجحات على الاخر ما عدالشهرة التى دلت المقبولة على تقديمها وما عدا ذلك فالمقدم هو الاقوى مناطاً أى ما هو الاقرب فى نظر المجتهد ، فإن لم يحصل التفاضل من هذه الجهة فالقاعدة هى التساقط لا التخيير ، ومع التساقط يرجع الى الاصول العملية التى يقتضيها المورد». ص ۲۶۰

۵. الف : مراد از شهرت، کدام نوع شهرت است ؟
الشهرة فى الرواية.

ب : مراد از « ما هو الاقرب فى نظر المجتهد » را توضيح دهيد.

يعنى هر آنچه كه در كشف مطابقت خبر با واقع از دیدگاه خود مجتهد اقوى باشد به همان عمل مى شود.

۶. شبهه حكميه و شبهه موضوعيه را توضيح دهيد . چرا مباحث اصول عمليه نسبت به اولی، به طور اصلى و نسبت به دومى، استطرادى بحث مى شود؟ ۲۷۱

الشبهة الموضوعية هى شبهة يكون متعلقها موضوعاً خارجياً كالشك فى طهارة ماء معين أو فى خمريتها والشبهة الحكمية هى ما كان متعلقها حكماً كلياً كالشك فى حرمة التدخين - لأن البحث عن الشبهة من مسائل علم الأصول وتقع نتيجته فى طريق استنباط الأحكام الشرعية الفرعية. والبحث عن الشبهة الموضوعية من مسائل الفقه.

۷. با اشتراط «فعلية الشك واليقين» در بحث استصحاب چه چيزى خارج مى شود . با مثال توضيح دهيد؟ ۲۸۲

فيخرج ما إذا كان الشك أو اليقين تقديرياً مثل ما إذا تيقن المكلف بالحدث ثم غفل فصلّى غافلاً بالنسبة الى الطهارة فإنه بعد الفراغ من الصلاة شك فى أنه هل تتطهر قبل الدخول فى الصلاة فإن مقتضى قاعدة الفراغ صحة صلاته ولا يعارضه استصحاب الحدث الى حين الصلاة لعدم فعلية الشك حال شروع فى الصلاة.

* «اشتهر أن الجمع بين المتعارضين مهما أمكن أولى من الطرح». ۲۲۸

۸. جمع عرفى و تبرعى را توضيح دهيد. مقصود از «جمع» در قاعدة فوق چه نوع جمعى است؟

الجمع التبرعى هو جمع يرجع إلى التأويل الكيفى الذى لا يساعد عليه عرف أهل المحاورة ولا شاهد عليه من دليل ثابت.
والجمع العرفى هو جمع يساعد عليه عرف أهل المحاورة أو قام عليه شاهد من دليل ثابت.
مقصود جمع عرفى است.

۹. مجارى «اصول عمليه» را بيان کرده و بفرماييد حصر اصول عمليه در چهار مورد چه نوع حصرى است؟ ۲۶۹

۱. مجرى الاستصحاب هو إذا ما كان للمشكوك حالة سابقة وقد لاحظها الشارع.
۲. مجرى البرائة هو ما إذا لم يلاحظ الحالة السابقة ويكون التكليف مجهولاً مطلقاً. ۳. جرى أصالة الاحتياط هو ما إذا لم يلاحظ الحالة السابقة ويكون التكليف معلوماً فى الجملة وكان الاحتياط ممكناً. ۴. مجرى قاعدة التخيير هو ما إذا لم يلاحظ الحالة السابقة ويكون التكليف معلوماً فى الجملة ولم يمكن الاحتياط.
حصر آن استقرائى است.